

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

**STUDIER I
ÅRHUS STIFTS ÆLDSTE
EJENDOMSHISTORIE**

2

1980

BESIDDERE AF FAST EJENDOM I FRAMLEV HERRED 1536, DERES EJENDOMMES AFGIFTER OG HARTKORN 1680 OG 1688.

af POUL RASMUSSEN

Nærværende publikation er ligesom den anden af de to afhandlinger, der i 1978 blev offentliggjort i Studier i Århus stifts ældste ejendomshistorie, et forsøg på at bestemme de ejendomme i et herred, som tilhørte de forskellige kategorier af besiddere i 1536, give oplysninger om deres brugeres afgifter og identificere dem med ejendomme i matriklen 1688. Bestemmelsen af de ejendomme, som tilhørte de forskellige kategorier af besiddere 1536, foregår på den måde, at man først finder det gods, der tilhørte selvejerne, kronen og de gejstlige embeder og institutioner, i de ældste bevarede jordebøger, som omfatter vedkommende gods. På grundlag af jordebøgernes opgivelser og de oplysninger, Kronens Skøder, Danske Kancelliregistranter og Kancelliets Brevbøger giver om erhvervelser og afståelser, rekonstruerer man derefter jordebøger over det gods, som tilhørte de tre klasser af besiddere 1536. For så vidt som undersøgelsen kan gennemføres med tilstrækkelig nøjagtighed, må resten af herredets ejendomme have tilhørt adelen. I Ringsted og Ramsø herreder kendes ejendommenes besiddelsesforhold fra en liste ca. 1517. I sin afhandling om de to herreder ca. 1517 (Bol og By 2. rk. 11 s. 49 ff.) har Erik Ulsig foretaget en bestemmelse af ejendommenes besiddere ved hjælp af ovennævnte metode og sammenlignet resultatet med oplysningerne i listen ca. 1517. Han har derved sandsynlig-

gjort metodens anvendelighed. Hvad identificationen af ejendommene 1536 med ejendomme i matriklen 1688 angår, må den foretages med benyttelse af de ældste matrikler og ved hjælp af ejendommenes afgifter, brugernes navne og ejendommenes hartkornsansættelser.

Den ældste bevarede lensjordebog, der omtaler alt kronens gods i Framlev herred, er Skanderborg lens jordebog 1573¹). Det er ejendommeligt for denne jordebog, at den inddeler ejendommene efter deres herkomst og arten af deres afgifter. De grupper af ejendomme, som omfatter gods i Framlev herred, er følgende: (1) ejendomme, der tilhørte eller havde tilhørt selvejere, og hvoraf der svaredes gamle faste ejendomsskatter som leding og stud samt gæsteri og andre herlighedsafgifter, (2) fæstegods, kongen allerede ejede i 1572, (3) fæstegods erhvervet af kongen i 1573, (4) gods, der havde tilhørt Øm kloster, (5) Tvilum kloster, (6) Ring kloster og (7) Børglum kloster, (8) gods overført fra Århusgård len og (9) herlighedsafgifterne af hovedparten af domkapitlets, alt sognekirkernes og noget af præstekaldenes gods.

Skanderborg lens jordebog 1573 er ikke den ældste, som omtaler Øm klostres gods i Framlev herred. Dette gods beskrives også i jordebogen over klosterets gods 1554. Oplysningerne om Øm og Ring klostres gods 1554-1573 er gengivet i tabellarisk form i Den katolske kirkes jordegods i Århus stift, Herreklostrenes jordegods i det 16. århundrede og dets historie. Ligesom Øm klostres gods er det gods, der er overført fra Århusgård len, også indført i en ældre jordebog, nemlig i Århusgård og Åkær lens jordebog 1544, som i 1960 er udgivet af Landbohistorisk Selskab. Samme selskab har i 1972 udgivet de ældste fuldstændige jordebøger over Århus domkapitels jordegods. Det lå nær at formode, at ikke blot Øm, Tvilum og Ring klostre, men også det store Mariager kloster og de stiftelser, hvis gods efter reformationen blev lagt til Århus hospital, har besiddet ejendomme i Framlev herred. Ingen af Mariager klostres breve, der kendes fra den i De ældste danske Arkivregistraturer V s. 643 ff. trykte registratur, angår imidlertid gods, der lå i Framlev herred, og den i C.J.T. Thomsens bog Århus Hospital i det tidligere Sortebrødrekloster s. 56 ff. meddelte oversigt over hospitalets gods omtaler ikke andre besiddelser i Framlev herred end afgifter af en gård i Borum, som hospitalet erhvervede i 1682.

En rekonstruktion af Århus domkapitels jordebog 1536 er foretaget i udgaven af kapitlets jordebøger II (1975) s. 60 ff., og ifølge udgaven af Århusgård lens jordebog 1544 s. 91-99 er der intet, som tyder på, at lenets gods i Framlev herred er blevet forøget eller formindsket i tiden mellem 1536 og

1544. Hvad Skanderborg lens jordebog 1573 angår, fremgår de ændringer af selvejergodset, kronens og klostrenes fæstegods 1536-73, som lader sig påvise, af de breve, der kendes fra Kronens Skøder, Danske Kancelliregistranter og Kancelliets Brevbøger. Det drejer sig om følgende:

8. april 1541 fik Albert Skeel skøde på Hammelsegård, der tilhørte Børglum kloster. Til vederlag afstod han bl.a. de 10 ejendomme i Framlev herred, der i Skanderborg lens jordebog 1573 udgør den gruppe gårde og huse, som var overført til lenet fra Børglum kloster. Vedr. mageskiftet se Da KancReg s. 167 og Kron Sk I s. 12.
 18. juni 1542 fik Øm klostres abbed Peder Sørensen kongens brev på bl.a. 3 gårde og 2 bol i Framlev herred til sit og sine folks underhold, når han resignerede (Da KancReg s. 233). Abbeden døde i eller kort tid efter 1554, hvorefter ejendommene vendte tilbage til klosteret, med hvilket de senere kom til Skanderborg len.
 25. marts 1560 fik (herredsfoged) Peder Pedersen i Borum livsbrev på 1 bol i Borum, hvoraf der svaredes 3 ørtug korn til kirken og 1 brændsvin samt gæsteri til Skanderborg slot (Kanc Brevb s. 379). Ejendommen tilhørte altså en landsbykirke, og i det følgende gøres der ikke rede for sådanne ejendommers skæbne før 1688.
 29. december 1560 bestemte kongen, at en gård i Snåstrup, der lå i Skanderborg len (men var overført dertil fra Århusgård len), skulle overlades Ring kloster, som Herluf Trolle havde i forlening (Kanc Brevb s. 479).
 6. november 1563 fik Jørgen Rostrups enke fru Margrete Skeel pantebrev på Rodegård, 2 gårde og 1 gadehus i Skørring (som havde tilhørt Øm kloster) (Kanc Brevb s. 355). Pantet blev indløst i 1573, og ejendommene er indført i Skanderborg lens jordebog 1573.
 2. januar 1566 fik Anders Høg livsbrev på Lundegård (som tilhørte Ring kloster) (Kanc Brevb s. 1). I Skanderborg lens jordebog 1573 er Anders Høg opført som bruger af denne gård; men det bemærkes, at han var fritaget for at betale landgilde i henhold til kongens brev.
 14. december 1567 fik ladefoged på Skanderborg Søren Lauridsen livsbrev på en gård i Tåstrup (Kanc Brevb s. 270). I Skanderborg lens jordebog 1573 er han åbenbart opført som almindelig fæster af gården.
 15. marts 1573 afkrævede kongen Otte Banner hans adkomster til 2 af det tidligere Øm klostres gårde i Skovby og Herskind, som han havde i besiddelse (Kanc Brevb s. 238). Gårdene som var pantsat til Otte Banner, blev indløst i 1573 og er indført i jordebogen for dette år under Øm klostres gods.
- Ved skøder af 4. og 27. januar 1573 (Kron Sk I s. 131 f.) overdrog Erik Podebusk 1 gård og 1 hus i Høver, 1 gård i Sjelle, 1 gård i Skiby og 1 gård i Skovby til kongen. Ved skøde af 28. april 1573 (Kron Sk I s. 132) overdrog Anne Holk 1 gård i Skovby og ved skøde af 21. december 1574 overdrog Poul Andersen Byrialsen 1 gård og 2 huse i Skovby til kongen, som dog havde fået dem bevilget før 26. juni 1573 (Kanc Brevb s. 286). Alle disse ejendomme er indført i Skanderborg lens jordebog 1573 som erhvervede ved mageskifter.

Ser man bort fra de ejendomme, der tilhørte Børglum kloster, og de ejendomme, der var erhvervet ved mageskifter i 1573, og henregner man den gård i Snåstrup, som i 1560 blev overdraget til Ring kloster, til de ejendomme, der var overført fra Århusgård, skulle Skanderborg lens jordebog 1573 i henhold til det ovenfor anførte give oplysninger om de ejendomme og om afgifterne af de ejendomme i Framlev herred, der før reformationen i 1536 tilhørte selvejerne, kronen, bispestolen og herreklostrene. Erindres må det dog, at det ikke er alle udstedte kongebreve, der er bevaret i original eller afskrift og refereret i Kron Sk, Da KancReg eller Kanc Brevb. Der kan således forekomme afståelser eller erhvervelser af rettigheder i ejendomme i Framlev herred, som ikke er omtalt i ovenstående oversigt.

Identifikationen af ejendommene 1536 med ejendomme i matriklen 1688 må som omtalt ovenfor foretages ved hjælp af de ældste matrikler. Som regel indeholder matriklen 1664 oplysninger om de afgifter, der blev betalt af de forskellige ejendomme, således at ejendommene 1536 som regel umiddelbart kan identificeres med ejendomme i matriklen 1664. Matriklen 1664 for Skanderborg len anfører imidlertid kun ejendommens hartkorn, hvorimod matriklen 1662 som sædvanlig opgiver deres brugeres afgifter. Man må derfor først på grundlag af afgifterne identificere ejendommene 1536 med ejendomme i matriklen 1662. Derefter kan man ved hjælp af brugernes navne identificere ejendommene i matriklen 1662 med ejendomme i matriklen 1664. I matriklen 1664 er hartkornet ofte overstreget og rettet til det i ekstraktmatriklen 1680 opgivne hartkorn. Overstregningerne er i mange tilfælde så grundige, at de oprindelige hartkornsangivelser ikke kan læses med sikkerhed. Dette er grunden til, at det ikke er hartkornet 1664, men hartkornet 1680, der anføres i nedenstående tabeller. Matriklen 1688 ²⁾ opgiver både ejendommens hartkorn 1680 og deres nye hartkorn, således at det ikke volder vanskeligheder at identificere ejendommene i den rettede matrikel 1664 med ejendomme i matriklen 1688. I Framlev herred var udeje en ret udbredt foreteelse. Det bemærkes, at matriklen 1688 i nogle tilfælde behandler en gårds tilliggende i en anden bys mark som en særlig ejendom i denne by, medens dets hartkorn i andre tilfælde er indregnet i den pågældende gårds hartkorn.

I Sjelle og Skørring blev landgilden af klostrenes gårde forandret så meget i tiden mellem 1573 og 1662, at disse institutioners gårde ikke på grundlag af afgifterne alene kan identificeres med gårde i matriklen 1662. Af så godt som alle de øvrige ejendomme, der i 1536 tilhørte selvejerne, konge og gejstlige embeder og institutioner, blev der svaret praktisk talt samme afgifter i 1662 og så langt tilbage i tiden, som man kan følge ejen-

dommene. Dette er naturligvis ikke ensbetydende med, at deres tilliggenders størrelse og bonitet også har holdt sig uforandret.

Vedrørende Framlev herreds område må det erindres, at Søballe i Veng sogn endnu i slutningen af det 16. århundrede hørte med til herredet, medens denne by i matriklen 1688 ligesom resten af Veng sogn henregnes til Hjelmslev herred. Omvendt har Harlevholm oprindeligt ligget i Ning herred, men var i 1688 overført til Framlev herred.

EJENDOMME, DER I 1536 TILHØRTE SELVEJERE ELLER BRUGTES AF FÆSTERE, SOM BL. A. SVAREDE DE FOR SELVEJERNE KARAKTERISTISKE AFGIFTER. EJENDOMMENES HARTKORN 1680 og 1688.

Medens alle, hvis gårde længe havde været fæstegårde, i slutningen af 1500-tallet var fritaget for at svare de gamle faste ejendomsskatter, leding, stud m.m., oppebar kongen stadig disse afgifter af selvejerne. Da kongen kunne udstede skøder på de gamle faste ejendomsskatter, må de på den tid være betragtet ikke som egentlige skatter, men som herlighedsafgifter og kongen som selvejernes husbonde. Kongen modtog da også ligesom andre husbonder gæsteri m.m. af selvejerne. De gamle faste ejendomsskatter, der sammen med gårdenes øvrige afgifter er indført i lensjordebøgerne, blev ikke blot svaret af selvejerne, men også af nogle fæstere af oprindelige selvejergårde, hvis bondeejere kongen havde overtaget i nyere tid.

I det følgende gengives i tabellarisk form jordebogen 1573's oplysninger om afgifterne af de ejendomme, hvis brugere bl.a. betalte de gamle faste ejendomsskatter. Som omtalt ovenfor var disse ejendomme, for så vidt som det fremgår af kilderne, de samme i 1536 som i 1573.

BENYTTET DE FORKORTELSER I TABELLENS HOVED: Al = album leding, St = kongestud, kongestød, ØR = ørte rug, ØB = ørte byg, ØH = ørte havre, L = lam, G = gæs, H = høns, Æg = æg, Bs = brændsvin, MG = mark (lyse)garn, HG = hovhestes gæsteri, JG = jægerhestes gæsteri. 1 St var det samme som 4 skæpper havre, 1 HG blev afløst med 3 skæpper malt, og 1 JG blev afløst med 2 skæpper malt. Skilling leding er omregnet til album leding ved hjælp af ligningen 1 skilling = 3 album. Nb: 4½ album er det samme som 2 grot.

Løbenr. Al St ØR ØB ØH L G H Æg Bs MG HG JG

Sjelle, Sjelle sogn

1	4½	1			1	1	4	20	1	1	12	4
2	4½	1			1	1	4	20	1	1	12	4
3	9	2			1	1	4	10	1	1	11	4
4	4½	1			1	1	4	20	1	1	12	4
5	4½	1			1	1	4	20	1	1	9	4
6	4½	1			1	1	4	20	1	1	12	4

Skivholme, Skivholme sogn

7	4½	1			1	1	4	20	1	1	12	4
---	----	---	--	--	---	---	---	----	---	---	----	---

Herskind, Skivholme sogn

8	4½	1						20	1	1	5	2
---	----	---	--	--	--	--	--	----	---	---	---	---

Borum, Borum sogn

9	9	2			1	1	4	20	1	1	12	4
10	4½	1			1	1	4	20	1	1	12	4

10a (jorden) Sveje, der tilhørte ejeren af nr. 10

4½ 1

11	7	1½			1	1	4	20	1	1	8	4
12	4½	1			1	1	4	20	1	1	10	4
13	4½	1			1	1	4	20	1	1	10	4

13a Germands Jord, der tilhørte ejeren af nr. 13

4½ 1

14	7	1½			1	1	4	20	1	1	10	4
15	4½	1			1	1	4	20	1	1	10	4

Labing, Framlev sogn

16	4½	1			1	1	4	20	1	1	12	4
----	----	---	--	--	---	---	---	----	---	---	----	---

Framlev, Framlev sogn

17	4½	1			1	1	4	20	1	1	12	4
----	----	---	--	--	---	---	---	----	---	---	----	---

17a (jord på) Snåstrup mark, der tilhørte ejeren af nr. 17

4½ 1

18	4½	1			1	1	4	20	1	1	12	4
----	----	---	--	--	---	---	---	----	---	---	----	---

18a (jord på) Lillering mark, der tilhørte ejeren af nr. 18

4½ 1

Snåstrup, Framlev sogn

19	4½	1			1	1	4	20	1	1	12	4
----	----	---	--	--	---	---	---	----	---	---	----	---

19a (jord på) Højby mark, der tilhørte ejeren af nr. 19

4½ 1

Stjær, Stjær sogn

20	9	2			1	1	4	20	1	1	6	2
21	4½	1						20	1		4	2

Løbenr. AL St ØR ØB ØH L G H ÆG Bs MG HG JG

Storring, Storring sogn

22 4½ 1 1 1 4 20 1 1 5 2

23 4½ 1 1 1 4 20 1 1 10 4

23a et øde bygge på Høver mark, der tilhørte ejeren af nr. 23

4½ 1

24 9 2 1 1 4 20 1 1 10 4

25 4½ 1 1 1 4 20 1 1 6 2

26 9 2 1 1 4 20 1 1 9 4

Høver, Storring sogn

27 4½ 1 1 1 4 20 1 1 10 4

27a to øde bygger på Høver mark, der tilhørte ejeren af nr. 27

9 2

Galten, Galten sogn

28 4½ 1 1 1 4 20 1 1 10 4

29 9 2 1 1 4 20 1 1 12 4

30 4½ 1 1 1 4 10 1 1 10 4

31 4½ 1 1 1 4 1 1 10 4

Skovby, Skovby sogn

32 4½ 1 1 1 4 20 1 1 6 2

De 32 bønder, som ejer ovennævnte ejendomme, giver flg. sammelskat:

valborgsdag 6 6 1 td. havregryn, 1 td. byggryn, 3 malkekøer, 8 mark sildepenge

bartholomæusdag 2 td. smør og flg. vinterskat:

mikkelsdag 6 6 1 td. havregryn, 1 td. byggryn, 1 td. smør, 1 td. honning, 2 fede køer, 12 fede får.

Når der ikke var olden, svarede de 32 bønder og nr. 33 Peder Svendsen i Skivholme tilsammen 8 fede galte.

Når der var olden, svarede Peder Svendsen også 1 brændsvin.

Skivholme, Skivholme sogn

34 4½ 1 1 1 4 20 1 7 2 2 td. bajsalt

35 4½ 1 2 2 2 20 1 12 4 ¼ td. smør

Herskind, Skivholme sogn

36 4½ 1 1 12 skilling skriverpg.

Framlev, Framlev sogn

37 4½ 1 1 1 ½ 3 1

Denne gård er en vorningsgård.

Efter ejendommene nr. 1-32, der tilhørte de selvejere, som svarede sammelskat, anfører jordebogen 4 ejendomme, nr. 34-37, hvis brugere foruden ordinære selvejerafgifter betalte bajsalt, skriverpenge eller korn (og smør). Om en af de ejendomme, af hvilke der svaredes korn, bemærker jordebogen ud-

trykkeligt, at det var en vorningsgård, dvs. en fæstegård. Det samme var utvivlsomt tilfældet med i alt fald den anden ejendom, af hvilken der betales korn. Da brugerne af samtlige ejendomme svarede ledingsafløsning, kan der imidlertid ikke være tvivl om, at de alle oprindeligt har været jordegne.

I den følgende tabel gives der oplysninger om de i den foregående tabel anførte ejendommers hartkorn 1680 og 1688. Ejendommene, som er betegnet med deres løbenumre i den første tabel, er ordnet alfabetisk efter sogne og inden for sognene efter bebyggelser.

Løbe- nr	Matr 1680 Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn
Borum sogn		
Borum		
9+ } 13a }	6-1-2-0	del af 1 9-0-1-0
10+ } 10a }	8-1-3-2	5+ 6 7-2-3-1
11	5-4-1-2	10 5-4-0-1
12	5-4-0-1	12 7-4-3-2
13	5-4-1-2	11 7-5-3-2
14	5-5-2 0	2 7-3-0-0
15	5-4-0-2	13 6-2-2-0
Framlev sogn		
Framlev		
17+ } 17a }	5-6-3-0	1 5-1-3-2 2-4-0-1
18+ } 18a }	7-2-3-0	4+ 5 14-0-0-2
37	4-4-0-0	6 2-7-1-0
Højby mark		
Se Snåstrup 19a		
Labing		
16	5-4-0-1	1 13-0-2-1
Lillering		
Se Framlev 18a		
Snåstrup		
19+ } 19a }	5-6-3-1	1 4-0-1-0 2-6-0-2
Se også Framlev 17a		
Galten sogn		
Galten		
28	5-3-0-1	2 6-0-0-1
29	7-2-3-0	3 11-2-3-2
30	5-4-0-1	4 6-0-0-1
31	6-2-0-1	5 6-0-0-1

Løbe- nr.	Matr 1680 Hartkorn	Matr Nr	1688 Hartkorn
Sjelle sogn			
Sjelle			
1	5-4-2-1	7	8-0-2-2
2	5-4-2-0	8	7-2-0-2
3	5-7-0-2	9	7-3-2-1
4	5-7-1-2½	15	6-4-2-0
5	5-6-1-1½	14	5-1-1-0
6 kan ikke identificeres med en gård i matriklerne			
Skivholme sogn			
Herskind			
8	2-7-0- ½	9	5-4-2-2
36	1-0-2-2½	16	6-0-0-0
Skivholme			
7	5-4-3-1	5	6-2-3-0
34	4-1-0- ½	4	4-2-2-2
35	11-6-2-2½	2	7-3-1-2
Skovby sogn			
Skovby			
32	1-0-0-0 ³⁾	6	4-1-0-2
Stjær sogn			
Stjær			
20	5-5-2-0	1	4-3-2-2
21	3-0-2-2½	13+	4-3-0-1
		14	
Storring sogn			
Høver			
27+)	6-5-2-0	1	9-6-0-0
27a)			
Se også Storring 23a			
Storring			
22	3-2-0- ½	3	5-3-2-2
23+)	5-6-3-1	2+	7-3-1-2
23a)		11	
24	5-6-3-1	5	5-0-3-0
25	3-2-1-1½	9+	3-0-0-0
		10	
26	5-7-0-1	4	6-6-1-0

KRONENS (ØVRIGE) FÆSTEGODS 1536. EJENDOMMENES HARTKORN 1680 OG 1688.

Nedenstående tabel gengiver jordebogen 1573's oplysninger om afgifterne af de ejendomme i Framlev herred, der udgjorde kronens egentlige fæstegods 1572 (gruppe 2 i ovenstående oversigt over jordebogens indhold). Som redegørelsen for krongodsets historie 1536-73 viser, var disse ejendomme, for så vidt som det fremgår af kilderne, identiske med kongens fæstegods 1536.

FORKORTELSERNE I TABELLENS HOVED: ØR = ørte rug, ØB = ørte byg, ØH = ørte havre, FS = fjerding smør, ÆG = æg, Fn = fodernød, Bs = brændsvin, MG

= mark (lyse)garn, Gs = gærdestænger, HG = hovhestes gæsteri, JG = jægerhestes gæsteri.

Ejendommene er løbenummereret i fortsættelse af de ejendomme, af hvilke der blev svaret de for selvejerne karakteristiske afgifter.

Løbenr. ØR ØB ØH FS Æg Fn Bs MG Gs HG JG

Sandgrav tjenere

Harlev, Harlev sogn

38	1	1	1	2	20	1	1	1	6	1
39	1	1	1	2	20	1	1	1	6	1
40	1	1	1	2	20	1	1	1	6	1
41				1	10	1	1	1	3	$\frac{1}{2}$
42				1	10	1	1	1	3	$\frac{1}{2}$
43										

1 skilling grot

Stjær, Stjær sogn

44	1	1			20	1	1	1	4	2	
45	1	1			20	1	1	1	4	2	
46	1	1			20	1	1	1	4	2	
47	1	1	1	1	20	1	1	1	20	6	2
48	2	2	2	2	20	1	1	1	20	8	2
49	1	1	1	1	20	1	1	1	6	2	
50	$\frac{1}{2}$		$\frac{1}{2}$	1				1	2	1	
51		2	2		20	1	1	1	8	2	
52	1	1			20	1	1	1	4	2	
53	1	1			20	1	1	1	4	2	
54	1	1			20	1	1	1	4	2	

De 7 bønder i Stjær, som ikke svarede særlige smørafgifter, betalte tilsammen 1 tønne smør.

Søballe, Veng sogn

55	2	2	2	2	20	1	1	1	20	7	2
56	2	2	2	2	20	1	1	1	20	7	2
57	2	2	2	2	20	1	1	1	20	7	2

Gammelgård, Storrिंग sogn

58	2	2	2	2				1	6	2
----	---	---	---	---	--	--	--	---	---	---

Høver, Storrिंग sogn

59	1	1	1	2	20	1	1	1	20	6	3
60											
61											
62	1	2	1	2	20	1	1	1	20	7	3
63	1	1	1	2	20	1	1	1	20	6	2
64	$1\frac{1}{2}$	$1\frac{1}{2}$	1	2	20	1	1	1	20	6	2
65	$1\frac{1}{2}$	$1\frac{1}{2}$	1	2	20	1	1	1	20	6	2

1 mark huspenge

1 mark huspenge

Storrिंग, Storrिंग sogn

66	1	1	1	1	20	1	1	1	20	5	2
67	et øde bols jord, hvoraf der svares:										
	$\frac{1}{2}$	1	$\frac{1}{2}$						3	1	
68	et øde bols grund og en ager, hvoraf der svares:										
									1		
69	$\frac{1}{2}$	1	$\frac{1}{2}$	1	10	1	1	1	20	3	1

Skovby, Skovby sogn

70	1	1						1	2	1
71					20		1		1	1

12 af ovennævnte ejendommers fæstere betalte tilsammen 1 malkeko og 1 fede ko.

15. august 1342 overdrog Stig Andersen Hvide en del gods til sin broder Uffe Andersen, som til dækning af hans gæld havde givet Claus Limbek skøde på sit gods Sandgrav med tilliggende ejendomme (Dipl Dan 3 rk. I nr. 250). Der kendes intet brev, som dokumenterer kongens erhvervelse af Sandgrav gård og gods; men den er i alt fald yngre end 1342, og med Erik Ulsigs undersøgelser af krongodsets historie i Ringsted og Ramsø herreder m.m. (Bol og By 2. rk. II s. 71 ff., specielt s. 75) in mente ligger det nær at henlægge den til Valdemar Atterdags, dronning Margrethes eller Erik af Pomerns regeringstid. Jævnf. godset Krækærs skæbne, der omtales i Besiddere af fast ejendom i Ning herred 1536 ... (Studier i Århus stifts ældste ejendomshistorie) s. 11 f. Valdemar Atterdag og hans efterfølgere kan naturligvis have købt en del af det nyerhvervede gods. Andet kan være inddraget fra deltagere i oprør mod kongen. Det vides således, at Claus Limbek var impliceret i oprøret 1351. Endelig må man regne med den mulighed, at noget var gammelt krongods, som adelige havde tilegnet sig i de lovløse tider eller fået overdraget af de holstenske panthavere. Fra lande med et udviklet feudalsystem ved vi, at kongens lensmænd kun med hans tilladelse måtte overlade dele af deres len bl.a. også pantelen til andre, og skødet til Claus Limbek kan have været et panteoverdragelsesskøde.

Selv om det i tabellen benyttede afsnit af jordebogen 1573 har overskriften Sandgrav tjenere, er det ikke givet, at alle ejendommene har hørt med til Sandgrav gods. Af Æld Da ArkReg I s. 8 nr. 30 og 31 fremgår det således, at dronning Margrethe i 1400 erhvervede en gård i (Stor)ring, og ifølge Æld Da ArkReg I s. 254 N 47 havde kongen i 1505 fået skøde på bondeskylden af en gård i samme by.

Efterfølgende tabel over ejendommenes hartkorn 1680 og 1688 er indrettet som tabellen s. 8.

Løbe- nr	Matr 1680 Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn	Løbe- nr	Matr 1680 Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn			
Harlev sogn			Skovby sogn					
Harlev			Skovby					
38	{	5-4-1- $\frac{1}{2}$	2	3-0-0-2	2	2-5-3-0		
		5-4-1- $\frac{1}{2}$	3	2-7-0-2	8	1-2-0-1		
39	{	5-4-1- $\frac{1}{2}$	4	3-0-0-1				
		5-4-1- $\frac{1}{2}$	5	2-6-0-1				
40	{	5-4-1- $\frac{1}{2}$	6	3-0-0-0				
		5-4-1- $\frac{1}{2}$	7	3-0-2-2				
41	}	7-0-3-1	8	4-2-3-1	44	3-6-2-1	2	3-7-2-0
42					45	3-6-2-1	3	3-6-2-1
43	}	Hus			46	3-6-2-1	4	4-1-0-2
					47	8-0-2-1	5	5-1-1-1
			Stjær sogn					
			Stjær					

Løbe- nr	Matr 1680 Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn	Løbe- nr	Matr 1680 Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn
Stjør sogn			Storrिंग sogn, Høver		
Stjør			60-61 Huse		
48	15-0-2-1	{6 7	62	9-4-2-1	8 5-4-3-1
49	8-0-2-1	{8 9	63	8-0-2-1	4 5-1-1-2
50	4-6-0-0	11	64	9-3-2-1	2 5-5-2-2
51	6-4-2-1	12	65	9-3-2-1	7 5-2-1-2
52	3-6-2-1	10	Storrिंग		
53	3-6-2-1	15	66	5-2-2-2	8 5-0-0-2
54	3-6-2-1	16	67	2-1-0-0	7 3-5-3-1
			69	3-1-2-1	
			68	0-4-0-0	
Storrिंग sogn					
Gammelgård					
58	14-5-0-0		8-6-2-1		
Høver					
59	8-0-2-2	5	5-6-0-2		

(Nr. 55-57 lå i Søballe, der som ovenfor omtalt hørte til Hjelmslev herred i 1688).

Som omtalt ovenfor er overskriften Sandgrav tjenere ikke ensbetydende med, at alle disse ejendomme har hørt til det egentlige Sandgrav gods. Nogle af dem kan godt have været krongods fra gammel tid. Som også omtalt ovenfor er det heller ikke udelukket, at selve Sandgrav gods oprindeligt har tilhørt kongen, som i så fald pantsatte det til holstenerne eller andre. Tåstrup i Harlev sogn var krongods, før det kom i biskoppens besiddelse (se nedenfor under bispegodset), og i Skiby boede den hellige Niels, som var et medlem af kongehuset (se Helge Søgård i Århus stifts årbøger 1976-79 s. 78). Endelig kan der ikke være tvivl om, at Veng ligeledes engang har tilhørt kongehuset (se Jørgen Bjerg i Århus stifts årbøger 1975-76 s. 74 f.). Der har altså engang ligget 3 (måske 4) krongodser ved tunneldalen mellem Brabrand sø og Ravnsø, som vigtige veje fra syd til nord måtte passere. Jævnfør hermed, at Viby, der ligger ved samme dal, men på strækningen fra Brabrand sø til Århusbugten, var gammel kongelig besiddelse.

BISPEGODSETS EJENDOMME 1536 OG DERES HARTKORN 1680 og 1688.

Århusgård og Åkær lens jordebog 1544 omfatter som omtalt i Landbohistorisk Selskabs udgave af jordebogen s. 99 ff. kun det gods, der før reformationen tilhørte de katolske biskopper, og med hvilket der ikke vides at være sket væsentlige ændringer i tiden 1536-44.

Nummererer man ejendommene i udgaven af jordebogen 1544 fortløbende, får gården i Framlev nr. 1, gården og møllen i Snåstrup henholdsvis nr. 2 og 3, ejendommene i Herskind nr. 4-6, ejendommen i Høver nr. 7 og gårdene i Tå-

strup nr. 8-17. Da samtlige gårde i Tåstrup svarede 1 ørtug korn af jorder, som lå enten i "Heskyndt" eller i Elstrup mark, er disse jorder ikke særskilt nummereret.

Gårdene i jordebogen 1544 er i det store og hele identiske med dem, der i Skanderborg lens jordebog 1573 betegnes som overførte fra Århusgård len. Følgende væsentlige afvigelser forekommer mellem de to jordebøger: Gård nr. 2 i Snåstrup blev i 1560 overført til Ring klostets gods (se også ovenfor s. 3). Ejendommen nr. 7 i Høver bestod hovedsagelig af jord, der tilhørte Galten kirke. De afgifter, ejendommens fæster betalte af de katolske biskoppers jord, er i jordebogen 1573 anført sammen med de øvrige afgifter, som kongen oppebar af denne ejendom og det øvrige kirkegods. Medens ejendommene nr. 2 og 7 ikke omtales i jordebogen 1573 blandt det fra Århusgård overførte gods, omfatter dette 3 ejendomme, som ikke nævnes i jordebogen 1544, nemlig en gård i Storrिंग, hvis fæster betalte 1 ørte byg, 1 ørte havre, $\frac{1}{2}$ fjerd. smør, 1 brændsvin, 3 hovhestes og 2 jægerhestes gæsteri, "Brochis" jord i Lillering mark, hvoraf der svarede 1 ørte rug, og jorden "Garholm" i Storrिंग mark, hvoraf der svarede $\frac{1}{2}$ fjerd. smør. Når disse ejendomme, som man kan give numrene 7a, 7b og 7c, ikke forekommer i jordebogen 1544, skyldes det antagelig, at de enten er sprunget over ved en fejltagelse, eller at de har været pantsat eller særskilt forlenet bort i 1544.

"Herskyndt" mark, som der står i jordebogen 1544, ligger det nærmest at identificere med Herskind bymark i Skivholme sogn. Det er imidlertid ikke særlig sandsynligt, at bønder i Tåstrup brugte jord i en bymark, som lå 6-7 km fra deres by, og Skivholme sogns markbog omtaler ingen udejere i Herskind, der boede i Tåstrup. Muligvis kunne man ved en gennemgang af Harlev sogns markbog finde et marknavn, der viser, at der i dette sogn har ligget en bebyggelse med samme eller et lignende navn som Herskind.

Løbe- nr	Matr 1680 Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn	Løbe- nr	Matr 1680 Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn
Framlev sogn			Tåstrup samt "Heskyndt" og Elstrup marker		
Framlev					
1	4-6-0-0	3 3-7-0-2	10	6-2-2-2	1 4-2-0-2
Lillering			11	6-2-2-2	8 4-3-0-2
7b	1-2-0-0	del af nr 1 1-0-0-0	12	6-0-2-2	4 4-7-1-0
Snåstrup			13	6-0-2-2	5 4-2-1-0
2	13-0-0-0	2 5-6-1-1	14	6-0-2-2	6 4-3-3-0
Snåstrup mølle			15	6-0-2-2	7 4-6-3-1
3		0-1-0-1	16	6-0-2-2	9 4-4-1-1
			17	6-2-2-2	10 4-4-1-1
Harlev sogn					
Tåstrup samt "Heskyndt" og El- strup marker					
8	6-0-2-2	3 4-3-3-1			
9	6-2-2-2	2 4-6-2-0			

Løbe- nr	Matr 1680 Hårtkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn	Løbe- nr	Matr 1680 Hårtkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn
Skiivholme sogn					
Herskind					
4	11-4-0-0	}5+ 6		7-2-1-0	
5	3-0-0-0		8	1-0-1-1	
6	et hus				
Storring sogn					
Høver					
7	del af	6 ca	1-0-0-0		
Storring					
7a	6-2-0-0	6	4-2-0-2		
7c					

I 1536 tilhørte alle Tåstrups 10 gårde biskoppen i Århus. Af brevene Dipl Dan 1. rk. IV nr. 98 og 118 fremgår det, at biskoppen i begyndelsen af 1200-tallet havde en hovedgård i Tåstrup, eller at Tåstrup på den tid var en biskoppelig hovedgård med tilliggende landbofæster og gårdsædestavne. Oprindelig var Tåstrup i øvrigt krongods. Se Scriptores minores II s. 168.

DOMKAPITLET'S EJENDOMME 1536 OG DERES HARTKØRN 1680 OG 1688.

I Århus domkapitels jordebøger I og II, som er udgivet af Landbohøistorisk Selskab 1972 og 1975, er beskrivelserne af kapitlets ejendomme nummereret fortløbende. I II s. 62 anføres løbenumrene på de ejendomme i Framlev herred, der tilhørte kapitlet i 1536, medens oplysningerne om ejendommenes landgilde meddeles under de samme numre I s. 104-109 og II s. 45-47.

Løbe- nr	Matr 1680 Hårtkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn	Løbe- nr	Matr 1680 Hårtkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn
Borum sogn			Framlev sogn		
Borum			Højby mark		
511	11-6-2-2	8	4-4-3-2	538	2-6-0-0
512	11-4-0-0	9	7-4-2-1	539	1-2-0-0
513	10-0-0-0	14	7-0-3-0	Labing	
Framlev sogn			523	10-4-0-0	2
Framlev			524	4-6-0-0	3
515	12-4-0-0	}8+ 9	10-6-1-1	525	9-2-0-0
516	6-0-1-1		10	3-3-1-1	526
517	6-0-0-1	7	3-7-0-0	938	5-7-0-0
518, 519 og 521. Vedr. disse små ejendomme se det nedenfor bemærkede. 520 er et hus.			Lillering		
Højby mark			531	10-4-0-0	del af
Vedr. Højby-jorderne se det nedenfor bemærkede.			939	7-6-2-2	1 ca. 8-1-0-2
533	1-3-0-0	4	1-6-2-0	5	3-7-1-0
534	1-3-0-0	3	2-1-0-2		
535	0-5-2-0	6	1-0-1-1		
536	}3-3-2-0	7	4-1-2-0		
537					

Løbe- nr	Matr 1680 Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn	Løbe- nr	Matr 1680 Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn
Snåstrup			Terp med Ørager		
532 ikke omtalt i matriklerne			547+}	$\left\{ \begin{array}{l} 7-1-0-2 \\ 7-1-0-2 \\ 7-1-0-2 \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} 1 \\ 2 \\ 3 \end{array} \right.$
Harlev sogn			551 }		
540 Harlev mølle			548+ }		
			552 }		
Skivholme sogn			Terp mølle		
Herskind			549		1-6-0-1
541	7-3-0-0	15	4-3-2-0	Gydæløkke, hørte til gård i Her- skind el. til Borum mølle	
Skivholme			550	0-7-0-0	0-4-2-1
542	13-0-2- $\frac{1}{2}$	7	5-6-2-1		
543	13-0-2- $\frac{1}{2}$	8	5-6-1-1		
544	8-7-2-2	6	4-0-3-2		
545	5-5-2-2	3	2-7-2-2		
546 et gadehus					

Skørring sogn

Skørring

947 kan ikke identificeres med en ejendom i matriklerne.

I matriklen 1664 er landgilden både af domkapitlets ejendom nr. 518 og af ejendom nr. 519 i Framlev (udgaven af domkapitlets jordebøger I s. 105), som den skal efter de ordinære takster, omregnet til 2 td. 2 skp. hartkorn, medens tienden af nr. 515 er takseret til 2 td. 3 skp. hartkorn. Ejendommen nr. 521 omtales hverken i matriklen 1664 eller i matriklen 1662. I matriklen 1688 er der ingen ejendom, hvis gamle hartkorn er identisk med nr. 518's og 519's hartkorn i matriklen 1664. Derimod er 2 td. 3 skp., det vil antagelig sige tienden af nr. 515 i 1664, anført som gammelt hartkorn for et hus på godt 5 skp. nyt hartkorn, medens to andre huse på tilsammen godt 3 skp. nyt hartkorn er ansat til 1 td. 4 skp. gammelt hartkorn, hvad der svarer til 1 ørte byg i alt. Det er ikke muligt at udrede disse små ejendommers skæbne på grundlag af matriklerne alene.

Af domkapitlets ejendomme i Højby mark svaredes der $\frac{1}{4}$ ørtug byg og $\frac{1}{4}$ ørtug havre eller $\frac{1}{2}$ ørtug byg og $\frac{1}{2}$ ørtug havre eller 1 ørtug byg og 1 ørtug havre, som omregnet til hartkorn bliver henholdsvis 5 skp. 2 fjerdingkar, 1 td. 3 skp. og 2 td. 6 skp. Lægger man den første og den sidste afgift sammen og omregner til hartkorn, får man 3 td. 3 skp. 2 fjerdingkar. I Rigsarkivets, men ikke i landsarkivets eksemplar af matriklen 1688 anføres Højbyejendommenes gamle hartkorn. Ved hjælp af det gamle hartkorn i Rigsarkivets eksemplar af matriklen og ovenstående omregninger er domkapitlets jorder i Højby mark bestemt. De fleste af domkapitlets ejendomme, men ikke alle var i 1688 ryttergods. Blandt de jorder i Højby mark, som endnu tilhørte kapitlet, omtaler matriklen en, hvoraf der betaltes 2 td. 4 skp. hartkorn eller antagelig 2 ørte havre eller rug. Da kapitlets jordebøger ikke kender nogen

ejendom i Højby, hvis fæster betalte denne afgift, er matriklens oplysning om vedkommende jords ejer næppe rigtig.

KLOSTRES OG STIFTELSEERS EJENDOMME 1536 OG DERES HARTKORN 1680 OG 1688.

Herreklostrenes jordegods i det 16. århundrede og dets historie, der udkom i 1957 som 3. bind af en planlagt redegørelse for den katolske kirkes jordegods i Århus stift, indeholder oversigter over Øm og Ring klostres gods i Framlev herred 1554 og 1573, der giver oplysninger om ejendommenes landgilde. Som omtalt i indledningen har vi ingen vidnesbyrd om, at klostrenes gods i Framlev herred blev øget eller formindsket i tiden 1536-1573. I de efterfølgende tabeller anføres klosterejendommenes hartkorn 1680 og 1688 under de i Herreklostrenes jordegods i det 16. århundrede benyttede løbenumre.

ØM KLOSTERS GODS.

Løbe- nr	Matr 1680 Hartkorn	Matr 1688 Nr	Hartkorn	Løbe- nr	Matr 1680 Hartkorn	Matr 1688 Nr	Hartkorn
Framlev sogn				Skivholme sogn			
Framlev (+ Lillering)				Herskind			
D1	3-6-0-0	2	3-3-3-1	G1	9-0-0-0	4	4-2-0-2
	(+4-6-2-2	3	3-1-2-0)	Skovby sogn			
D2	Hus			Skovby			
Galten sogn				F1 13-4-0-0			
Galten				10 6-1-2-2			
E1	14-0-0-0	6	7-0-0-2	Skørring sogn			
E2	12-4-0-0	7	6-2-1-1	Rodegård			
"Rye-" el. "Ruegårds" jord				C1 9-4-0-0			
E3	2-2-0-0	1a	2-7-2-0	2 12-1-1-0			
E4	Hus			C2 11-0-0-0			
				1 12-4-0-2			
				Skørring			
				B1} Kan ikke identificeres med			
				B2} matriklernes gårde			
				B3 Hus			

Af Øm klostres gård i Framlev blev der i 1573 svaret 2 ørtug rug, 2 ørtug byg, 2 ørtug havre, 1 foderøkse, 1 brændsvin, 18 skpr. gæsteribyg og 8 skpr. jægerbyg. Af den eneste ejendom i Framlev, der kan identificeres med Øm klostres gård, blev der i 1662 betalt 1 ørtug rug, $\frac{1}{2}$ ørtug byg, 1 ørtug havre 1 brændsvin og 6 skpr. gæsteribyg. Hertil kommer måske 1 ørtug rug, $1\frac{1}{2}$ ørtug byg, 1 fødenød, 1 svin og 9 skilling gæsteripenge, der betaltes af den ejendom i Lillering, som kongen afstod til domkapitlet i 1623, og om hvilken det i kongens skøde hedder, at en del af dens jord har ligget til en gård i Framlev. Ejendommen i Lillering og dens hartkorn anføres i parentes i tabellen.

RING KLOSTERS GODS.

Løbe- nr	Matr 1680 Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn	Løbe- nr	Matr 1680 Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn
Borum sogn			Sjelle sogn		
Borum			Sjelle		
B1 Hus			Al-4 Ejendommene kan ikke med sikkerhed identificeres med gårdene i matriklerne		
Framlev sogn			Skovby sogn		
Labing mølle			Lundgård		
G1		0-0-0-0	C1	14-4-0-0	8-7-2-2
Lillering			Skovby		
F1	9-1-1-1	2 8-6-3-2	E1	7-4-0-0	1 6-5-2-1
F2	9-0-0-0	4 8-5-0-0	E2	11-4-0-0	11 8-4-1-2
Snåstrup, D1, tilhørte bispe- stolen i 1536					

TVILUM KLOSTERS GODS.

I Herreklostrenes jordegods i Århus stift og dets historie anføres kun landgilden af Tvilum klostres gårde i Tvilum birk. Af Skanderborg lens jordebog 1573 fremgår det imidlertid, at klosteret desuden har haft 2 gårde i Borum by og sogn, hvis fæstere hver betalte 1 ørte rug, 1½ ørte byg, ½ ørte havre, 1 svin, 3 hovhestes gæsteri og 18 skilling engpenge, 1 gård i samme by, hvis fæster betalte 1½ ørte rug, 1½ ørte byg, 1 ørte havre, 1 svin og 4 hovhestes gæsteri samt 2 gårde i Labing i Framlev sogn, hvis fæstere hver betalte 2 ørte rug, 2 ørte byg, 2 ørte havre, ½ svin og 2 skilling grot. Sidstnævnte to gårde er utvivlsomt opstået ved deling af Labinggård, der vides at have tilhørt klosteret (se Herreklostrenes godshistorie s. 131).

	Matr 1680 Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn
Borum sogn		
Borum		
	5-3-0-0	3 5-3-3-2
	5-3-0-0	4 5-3-1-0
	5-7-0-0	7 5-3-2-0
Framlev sogn		
Labing(gård)		
	9-0-0-0 } 9-0-0-0 }	7 13-7-1-2

Som omtalt i indledningen var der åbenbart ingen andre oprindelig katolske stiftelser end Øm, Ring og Tvilum klostre, der havde gods i Framlev herred.

SOGNEKIRKERNES PRÆSTEBORDE OG BYGNINGSFONDS.

Framlev kirke var inkorporeret i domprovstiet, hvilket var ensbetydende med, at provsten mod at sørge for sognets kirkelige betjening oppebar indtægterne af kirkens præstebord og herlighedsindkomsterne af kirkens bygningsfond. I

overensstemmelse hermed er Framlev præstegård henregnet til Århus domkaptels gods (ejendommen nr. 515). Andre inkorporerede kirker og patronatskirker fandtes ikke i dette herred.

Recessen 1558 paragraf 41 bestemmer, at de bønder, fra hvis gårde jorder var skænket til kirkerne, skulle have disse jorder i fæste for sædvanlig landgilde. Sådanne jorder har det ofte været umuligt at holde ude fra gårdenes egne tilliggender. Det må derfor formodes, at i alt fald en del af disse jorder ikke er anført som kirkejord i matriklen 1688.

DE IKKE INKORPOREREDE KIRKERS PRÆSTEBORDE

Matr 1688 Nr Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn
Borum sogn Borum 15 7-7-3-0	Skivholme sogn Skivholme 1 9-6-3-2	Stjør sogn Stjør 17+ 18 } 6-2-0-1
Galten sogn Galten 8 2-6-3-0	Skovby sogn Skovby 16 5-5-2-0	Storring sogn Høver 9 4-2-0-2
Harlev sogn Harlev del af 1 6-6-1-0	Skørring sogn Skørring del af 1 4-0-2-2	Storring 1 7-6-3-1
Sjelle sogn Sjelle 18 7-0-0-2		

KIRKERNES BYGNINGSFONDS OG DEGNEBOLENE.

Matr 1688 Nr Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn
Borum sogn Borum del af 1 6-4-1-2 0-0-3-0 0-1-0-1	Galten sogn Galten 0-0-1-0 0-1-0-0 Harlev sogn Harlev del af 1 2-1-1-2 Tåstrup 0-3-1-1	Skovby sogn Skovby 0-0-2-1 0-1-0-1
Framlev sogn Framlev (11) 0-1-1-0 (12) 0-2-0-0 (13) 0-5-2-1 0-4-3-0	Sjelle sogn Sjelle 13 2-3-2-1 0-1-3-1 0-4-1-2	Skørring sogn Skørring lille del af 1 0-6-2-1
Højby 0-0-1-2 0-4-2-2		Storring sogn Høver del af 6 2-1-0-1
Hørslev 0-0-1-0	Skivholme sogn Herskind 0-1-1-2 0-1-1-1 0-1-1-2 0-1-3-0	Storring 0-0-3-0
Snåstrup 0-1-3-0		

EJENDOMME, SOM IKKE KAN IDENTIFICERES MED EJENDOMME I MATRIKLERNE, EJENDOMME, DER TILHØRTE EN BYS LODSEJERE I FÆLLESSKAB OG EJENDOMME, SOM TILHØRTE PRIVATE GODSEJERE.

De ejendomme, der ikke kan identificeres med ejendomme i matriklerne er domkapitlets tre små ejendomme nr. 518, 519 og 521 i Framlev by og sogn, domkapitlets jord nr. 532 i Snåstrup i Framlev sogn, selvejerejendommen nr. 6 i Sjelle by og sogn, Ring klostres ejendomme nr. A 1, A 2, A 3 og A 4 i samme by og sogn, domkapitlets ejendom nr. 947 i Skørring by og sogn og Øm klostres ejendomme nr. B 1 og B 2 i samme by og sogn.

HOVEDGÅRDE:

Sjelle Skovgård Hartkorn 1688: 30-3-0-1.

EJENDOMME PÅ MERE END 1 TD. HARTKORN I MATRIKLEN 1688:

Matr 1688 Nr Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn
Framlev sogn	Sjelle sogn	Skovby sogn
Højby	Sjelle	Skovby
8 2-5-1-2	1 6-3-0-1	12 5-2-2-2
9 1-0-1-2	2 6-1-1-2	13 5-4-3-0
Hørslev	3 4-7-2-2	14 4-0-2-0
1 3-0-1-2	4 5-1-2-2	15 3-5-2-1
2 5-6-1-1	5 4-5-3-2	Skørring sogn
3 6-4-3-0	6 2-3-2-1	Skørring
4 3-1-0-2	10 3-3-3-0	2 5-6-1-2
5 4-5-3-2	11 4-4-1-2	3 4-5-2-0
Hørslevbol	12 2-4-3-0	4 5-1-0-0
1 4-5-3-1	16 5-4-3-1	5 4-0-3-1
2 4-6-0-0	17 3-3-3-2	6 5-0-1-2
3 4-4-0-1	Sjelle mølle	7 4-7-1-1
Hørslevgård	1 1-0-2-0	8 5-0-1-0
1 8-5-3-2	Skivholme sogn	9 4-2-1-1
Labing	Herskind	10 4-4-3-0
4 10-6-1-1	1 7-4-3-2	11 5-1-3-2
Vorgård	2 6-0-3-2	Storring sogn
1 10-1-2-0	3 5-5-3-2	Høver
Galten sogn	7 7-0-2-2	3 5-2-2-1
Galten	10 5-4-3-1	
1 6-0-0-1	11 3-6-2-2	
Harlev sogn	12 4-7-3-0	
Harlevholm	13 2-7-3-2	
1 18-2-0-0	14 3-4-2-1	
Skiby	17 3-7-0-1	
1 10-7-3-1	Skovby sogn	
2 10-7-1-2	Skovby	
3 10-5-3-2	3 3-4-3-2	
Tarskov mølle	4 2-5-1-1	
1 1-3-2-1	5 7-1-2-0	
	7 12-6-3-1	
	9 3-5-1-1	

EJENDOMME PÅ MINDRE END 1 TD. HARTKORN 1688.

Matr 1688 Nr Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn	Matr 1688 Nr Hartkorn
Borum sogn	Sjelle sogn	Skovby sogn
Borum	Sjelle	Skovby
0-1-0-1	0-3-3-1	0-0-2-1
Borum mølle	0-0-2-1	Skørring sogn
0-1-2-2	0-0-1-2	Skørring
Framlev sogn	0-1-3-2	0-4-0-1
Hørslev	Skivholme sogn	0-2-0-2
0-1-3-0	Herskind	0-0-3-2
Labing	0-0-1-1	0-0-3-2
0-0-0-2	0-0-3-0	0-0-1-0
Lillering	0-0-2-0	0-0-1-1
0-2-2-2	0-2-1-0	Storring sogn
0-0-1-0	Skivholme	Høver
0-0-0-2	0-3-1-2	0-4-1-0
Harlev sogn	0-4-0-0	0-3-2-0
Harlev	0-1-3-1	Storring
0-1-0-2	0-1-1-1	0-0-3-0

Af de i dette afsnit omtalte ejendomme tilhørte 3 gårde i Hørslevbol i Framlev sogn (nr. 1,2 og 3 i matriklen 1688), Hørslevgård i samme sogn (nr. 1), en gård i Galten by og sogn (nr. 1), 3 gårde i Skovby by og sogn (nr. 12, 13 og 14) samt et bol (eller hus) i samme by og sogn Albret Skeel, som 8. april 1541 afstod dem til Børglum kloster til vederlag for Hammelmosegård (Da KancReg s. 167). Disse ejendomme har utvivlsomt udgjort et godskompleks med Hørslevgård som hovedgård. Af Bol og By VIII s. 10 fremgår det, at der var markfællesskab mellem ovennævnte Hørslevbol og Hørslevgård (ganske som der var markfællesskab mellem Hørslev og den gamle sædegård Vorgård).
DE FORSKELLIGE BESIDDERGRUPPERS SAMLEDE HARTKORN 1688.

	Selvejer- gods	Krongods	Gejstligt gods	Adelsgods m.m.
Borum sogn				
Borum	50-7-2-0		50-2-3-2	0-1-0-1
Borum mølle				0-1-2-2
Sognet i alt	50-7-2-0		50-2-3-2	0-2-3-0
Framlev sogn				
Framlev	24-5-1-2		27-1-1-0	
Højby			15-2-2-0	3-5-3-1
Hørslev			0-0-1-0	23-4-1-1
Hørslevbol				13-7-3-2
Hørslevgård				8-5-3-2
Labing	13-0-2-1		41-2-2-2	10-6-2-0
Labing mølle			0-6-0-0	
Lillering			33-5-3-1	0-3-0-1
Snåstrup	6-6-1-2		6-0-0-1	
Snåstrup mølle			0-1-0-1	
Vorgård				10-1-2-0
Sognet i alt	44-4-1-2		124-3-2-2	71-3-0-1

	Selvejer- gods	Krongods	Gejstligt gods	Adelsgods m.m.
Galten sogn				
Galten	29-3-0-2		19-2-0-0	6-0-0-1
Sognet i alt	29-3-0-2		19-2-0-0	6-0-0-1
Harlev sogn				
Harlev		22-1-0-0	8-7-2-2	0-1-0-2
Harlevholm				18-2-0-0
Harlev mølle			0-1-0-0	
Skiby				32-5-0-2
Tarskov mølle				1-3-2-1
Tåstrup			45-7-3-0	
Sognet i alt		22-1-0-0	55-0-1-2	52-3-3-2
Sjelle sogn				
Sjelle	34-4-0-2		10-2-0-0	50-3-3-0
Sjelle mølle				1-0-2-0
Sjelle Skovgård				30-3-0-1
Sognet i alt	34-4-0-2		10-2-0-0	81-7-1-1
Skivholme sogn				
Gydøløkke			0-4-2-1	
Herskind	11-4-2-2		17-6-0-2	51-7-0-1
Skivholme	18-0-3-1		28-4-1-2	1-2-2-1
Terp			14-4-2-1	
Terp mølle			1-6-0-1	
Sognet i alt	29-5-2-0		63-1-3-1	53-1-2-2
Skovby sogn				
Lundegård			8-7-2-2	
Skovby	4-1-0-2	3-7-3-1	27-2-3-1	48-6-0-0
Sognet i alt	4-1-0-2	3-7-3-1	36-2-2-0	48-6-0-0
Skørring sogn				
Rodegård			24-5-1-2	
Skørring			4-7-1-0	49-7-1-2
Sognet i alt			29-4-2-2	49-7-1-2
Stjær sogn				
Stjær	8-6-3-0	51-1-2-2	6-2-0-1	
Sognet i alt	8-6-3-0	51-1-2-2	6-2-0-1	
Storring sogn				
Gammelgård		8-6-2-1		
Høver	9-6-0-0	27-4-2-0	7-3-1-0	6-2-1-1
Storring	27-6-0-1	8-7-0-0	12-1-3-0	0-0-3-0
Sognet i alt	37-4-0-1	45-2-0-1	19-5-0-0	6-3-0-1
Herredet				
i alt	239-4-3-0	122-4-2-1	414-3-0-1	370-3-1-1

NOTER.

- 1) Når denne jordebog er bevaret, skyldes det formodentlig, at lenet skiftede lensmand i 1573. Jævnf. hermed, at Århusgård lens jordebog 1580 antagelig er bevaret af samme grund (se Studier i Århus stifts ældste ejendoms historie 2. del s. 2).
- 2) Afskrifter af matriklerne blev tilstillet amt(stu)erne og derfra afleveret til landsarkiverne. Af praktiske grunde er tabellernes hartkornsop-

givelser verificeret efter landsarkivet for Nørrejylland's eksemplar af matriklen 1688, i øvrigt den eneste af Skanderborg amt(stue)s matrikler fra 1600-tallet, som er bevaret.

3) Sammelskatten ikke medregnet.

RETTELSER OG TILFØJELSER

S. 13, l. 7 er der efter "Ring klostets gods" ved renskrivningen oversprunget: "(Kanc Brevb s. 479) og er i jordebogen 1573 omtalt under dette klostets gods".